

A cigányság integrációjának társadalmi és egyházi kihívásai napjainkban

1. A társadalmi problémát kiváltó okok

A cigányság integrációjának problematikája a rendszerváltás után az 1990-es éveket követően vált össztársadalmi problémává. A Szociológiai Szemlében²⁷⁹ 2015-ben jelent meg Csepeli György és Örkény Antal egy tanulmánya: *Az emancipáció kihívása a mai magyar társadalomban a romák és nem romák viszonyában*. Itt mutatnak rá, hogy a szocialista államrendszerek lényegében teljes foglalkoztatottságot, és ha minimális szinten is, de korábban nem tapasztalt egzisztenciális biztonságot eredményezett a cigányság számára is.

Az emancipáció (egyenjogúsítás) a roma társadalom számára értelmezhetetlen volt és talán még ma is az. A rendszerváltás átalakulásából eredően gyorsult fel a hátrányos helyzetű társadalmi rétegeknek, többek között a romáknak, a leszakadása és a szegregáció kialakulása. A romák az önkényes és az irányított betelepítések során már a szocializmus idején is, a szegényebb és elmaradottabb régiókba vándoroltak tömegesen, de amíg a mezőgazdaság, az állattenyésztés és a termelő szövetkezeti struktúra működött addig, ha szegényesen is, de volt állandó munkahelyük ahol különösebb szaktudást nem kértek számon a munkavállalón. Ez mára teljesen megváltozott, az úgynevezett „betanított munkás” kategória eltűnt a munkavállalók palettájáról. A XXI. században már a legegyszerűbb helyekre sem alkalmazhatóak ezek az emberek, hiszen sokaknak még a nyolc osztálya sincs meg, ezért képtelenek integrálódni egy szervezett közösséghez professzionális és modern munkahelyhez.

Somogy megye egy kis településén, Kacsokban, egy vállalkozó magántehenészetet nyitott, ahová megpróbáltuk a helyi romákat integrálni. Sajnos hosszútávon nem járt sikerrel ez a kezdeményezés, mert a mai modern technológiai követelményeknek nem tudtak megfelelni az aluliskolázott roma közösség tagjai. Az alacsony iskolázottság, a munkanélküliség, az etikai és morális hiányosságok az állami szocializmusban kezelhető problémák voltak, míg a profitorientált piacgazdaság képtelen volt integrálni és felzárkóztatni az ilyen embereket. 2012-ben az EMMI Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága azzal bízta meg a TÁRKI Társadalomkutató Intézetet, hogy készítsen elemzést a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia elkészítéséhez.²⁸⁰ Ebben a tanulmányban kerül meghatározásra az EU 2020-as stratégia szempontjából a szegénységben és kirekesztésben élők meghatározása:

Az EU 2020-as stratégia szerint szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben él valaki, ha:

- „relatív jövedelmi szegény, tehát háztartásában az éves ekvivalens jövedelem alacsonyabb a szegénységi küszöbnél,
- súlyos anyagi nélkülözésben él, tehát háztartása összesen kilenc elemi indikátor²⁸¹ segítségével meghatározott probléma vagy anyagi jószág hiányában érintett,

²⁷⁹ Az emancipáció kihívása a mai magyar társadalomban a romák és nem romák viszonyában (Csepeli György – Örkény Antal Szociológiai Szemle 2015.)

²⁸⁰ http://www.tarki.hu/hu/news/2014/kitekint/20141024_ntfs_monitoring.pdf (utolsó letöltés 2016.01.12)

²⁸¹ A kilenc vizsgált elemi deprivációs mutató a következő: 1. Hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralék; 2. Váratlan kiadások fedezetének hiánya; 3. Anyagi okból nincs telefonja; 4. Anyagi okból nincs színes tévéje; 5. Anyagi okból nincs mosógépe; 6. Anyagi okból nincs személygépkocsija; 7. Évi egyhetes üdülés hiánya; 8. Kétnaponta húsétel (vagy azzal egyenértékű fehérje) fogyasztás hiánya; 9. Lakás megfelelő fűtésének hiánya. A felosztást Gábos András: Társadalmi folyamatok Magyarországon nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia elfogadásának időszakában – 2009-2012. tanulmánya alapján közlöm.

Anyagi deprivációban élnek, akiknek háztartása kilenc elemi indikátorközül legalább három szerint depriváltnak minősül, a súlyos anyagi depriváció esetében a küszöb négy elemi indikátor. (Gábos András Tárki Budapest 2014. 17.o lábjegyzet)

- alacsony munkaintenzitású háztartásban él, tehát a háztartás aktív korú tagjai együttes munkapotenciáljuk legfeljebb 20 százalékban tudták kihasználni az adatfelvételt megelőző egy év egészére vetítve.”²⁸²

A kilenc indikátort figyelembe véve sajnos számos szórványban élő református gyülekezetünknek a tagsága mélyszegénységben él és reménye sincsen a közeljövőben felzárkózásra. A cigányság helyzete még reménytelenebb, mert az indikátorok hiánya megteremtette már azt a fajta „adósságspirált”, amelyből kiszállni szinte lehetetlen. Az ilyen településeken az egyházközségek lehetetlen helyzetbe kerülnek, hiszen a régi templomos nép idős, vagy már kihalt, így az egyházfenntartók száma minimálissá lett. Számos olyan gyülekezet van ma Magyarországon, amely nem a távoli jövőben, hanem 10 éven belül eltemeti az utolsó még élő egyháztagjait. Árván, kihaltan maradnak a régi templomok és parókiák, amelyek még hirdetik a rég múlt dicsőségét, de már élet nincs bennük. A szegénység, az előregedés, nemcsak a falut, hanem annak gyülekezetét is szépen lassan arra a pályára állítja, ahonnan már nincsen visszaút. Mert a szegénységnek van egy tulajdonsága, általában a következő generációk is öröklik azt.

1.1 A SZEGÉNYSÉG ÁTÖRÖKÍTÉSÉNEK CSATORNÁI

Kertesi Gábor-Kézdi Gábor szerzőpáros által írt tanulmányban²⁸³, annak az okait keresik, hogy az elszegényedő családok, hogyan és miként adják tovább az egymást követő generációknak a maguk adósságát. A szerzőpáros tanulmányát mértékadónak tartom ebben a vonatkozásban, ezért a továbbiakban az ő általuk felvázolt rendszer szerint tárgyalom a szegénység átörökítésének problematikáját. Teológusként egy fontos kérdésre keresem itt a választ, amely így szól: lehet-e egy ilyen predestinált környezetből kiszakítani és egy új életpályára állítani valakit.

A tudományos meghatározás szerint két féle módon öröklődik a szegénység:

1. közvetlen csatornákon keresztül,
2. rejtett csatornákon keresztül.

Közvetlen csatornák:

- Munkaerő-piaci hátrányok.
„A munkaerőpiac közvetlenül pénzbeli terminusokra fordítja le a család humán erőforrásainak hiányosságait. Az alacsony iskolázottságú szülők foglalkoztatási esélyei lényegesen rosszabbak, mint a társadalom középrétegeié. Ha az alacsony iskolázottságú szülők képesek is munkához jutni, állásaik biztonsága lényegesen alacsonyabb fokú, foglalkoztatási periódusaik hossza rövidebb, keresetük alacsony. Különösen igaz ez a roma népesség foglalkoztatására, állásbiztonságára és keresetére.”²⁸⁴
- A taníttatás közvetlen és alternatív költségei.
„A szegény családok számára gyermekeik továbbtaníttatása mindenekelőtt azért jelent gondot, mert az általános iskola befejezése után további eltartási kényszert jelent a család számára. Egy másik közvetlenül ható jövedelmi korlát abból adódik – mindenekelőtt a falun élő – szegény

²⁸² Gábor András, Tárki, Budapest 2014, 17. oldal

²⁸³ file:///C:/Users/CSABA/Downloads/05_egyenlotlenseg_szgy_pcs.pdf (utolsó letöltés 2016.01.12)

Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 35. oldal

²⁸⁴ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 35.o

családok számára, hogy a településen, ahol laknak, nincs középfokú oktatási intézmény. A lakóhelyi hátrány még súlyosabb is lehet, ha az adott község közlekedési szempontból különösen rossz helyzetben van: ha tömegközlekedési kapcsolatai nincsenek, vagy nem megfelelő időben működnek.

A továbbtanuló gyermek ingáztatása vagy esetleges kollégiumi elhelyezése olyan mértékű költségeket róhat a szegénységben élő családra, amit már nem tudnak felvállalni.”²⁸⁵

- Társadalmi izoláció.

„A többségi társadalom fontos társadalmi intézményekben izolálja (elkülöníti magától) az alacsony státusú és valamiféle kulturális másságot reprezentáló családokat és gyermekeiket. A továbbtanulási döntés szempontjából a legfontosabb ilyen természetű mechanizmus az iskolai szegregáció. Az iskolai szegregáció lehet közvetlen, adminisztratív jellegű – önkormányzati döntéssel külön iskolákba, illetve osztályokba küldik a szegény és/vagy roma gyerekeket –, de lehet a szabad iskolaválasztás működése révén polarizálódott iskolarendszer nem szándékolt következménye. Az iskolai szegregáció mindkét esetben erőteljesen lerontja az érintett családok gyermekeinek továbbtanulási esélyeit.”²⁸⁶

A szerzők azt is kimutatták, hogy Magyarországon fontos jelentősége van a családi háttérnek abban a tekintetben is, hogy a gyermek milyen általános iskolában fog tanulni. Ez természetesen meghatározza a gyermek oktatásának minőségét is. A szegény családok illetve a hátrányos helyzetű családok gyermekei – a cigány családok jelentős része ebbe a két kategóriába tartozik – az átlagosnál rosszabb, vagy finomabban fogalmazva kedvezőtlenebb pedagógiai közegben tanulnak. A szerzők rámutatnak, hogy „a szegregáció miatt éppen azok kapnak rosszabb minőségű oktatást, akiknek a legnagyobb szükségük lenne a jó iskolákra. A rosszabb körülmények közül érkező tanulók az iskolai szegregáció következtében rosszabb eredményeket produkálnak a nyolcadik osztály végén, mint amilyen eredményekre képesek lennének integrált keretek között.

A továbbtanulási esélyeket ez esetben nem maga a szülői háttér, hanem a szegény családokat sújtó társadalmi kirekesztés társadalmi mechanizmusa érinti kedvezőtlenül.”²⁸⁷

Azt szeretném megjegyezni, hogy szegregált oktatási rendszer már nem lehetséges, hiszen az Európai Unió előírások és a Köznevelési Törvény is az integrált oktatási rendszert ismer el. Sajnos ez a törekvés sem helytálló véleményem szerint, hiszen az erőltetett integráció sem hozta meg a kívánt áttörést. Sőt több érintett iskola éli át napjainkban, hogy az integrált összevonások (a kiegészítő iskolák megszüntetése, a roma gyerekek erőltetett normál iskolába járatása) olyan színvonalbeli romlást eredményezett sok helyen, hogy a normál képességű gyerekeket elviszik a szülők más iskolába, így az érintett iskoláknak, szinte szegregált oktatást kell folytatniuk.

Rejtett csatornák:

²⁸⁵ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 35-36.o

²⁸⁶ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 36.o

²⁸⁷ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 35-36.o

- Az emberi tőke elmélet, „amely azt hangsúlyozza, hogy a szülők iskolázatlansága és az ezzel együtt járó szegénysége a szülői befektetések alacsony szintje miatt hat kedvezőtlenül a gyerekek fejlődésére. Eszerint a jövedelem a gyerek fejlődését stimuláló eszközök, tapasztalatok és szülői „szolgáltatások” közvetítésével hat a gyerekek humán erőforrásaira.”²⁸⁸

A cigányság körében a felzárkóztatásnak egyik nagyon fontos fejlesztési területe az életmód- életvitel oktatása. A szülők iskolázatlansága egyfajta igénytelenséget plántál a gyermekekbe. Sokszor észrevehető, hogy az óvodában és az iskolában azért is viselkedik zavarodottan a gyerek, mert két külön világot jelent az otthon és az iskola, így otthon a legtermészetesebb, legegyszerűbb higiéniai szabályokat sem tanítják meg nekik, az óvodában a „szülői befektetések” hiányosságainak pótlására megy el az energia döntő része. Sajnálatos módon tapasztalható, hogy az óvodai kiscsoportban ilyenekkel kell kezdeni: köszönés, orrfújás, kézmosás stb. Olyan szintű lemaradással érkeznek a gyerekek, hogy egy normál csoportban szinte kezelhetetlen különbségek vannak gyermek és gyermek között. Visszautalva az előző részben kifejtet integrál vagy szegregált oktatásra, egy integrált nagy létszámú csoportban ezek feloldhatatlan ellentétek.

- A családi stressz modell, „ami szerint az alacsony jövedelem vagy a munka elvesztése a gyerek fejlődését a szülő mentális állapotán keresztül határozza meg. A szülők mentális állapota pedig, tekintve, hogy hatással van a szülő-gyerek kapcsolatra és a szülők nevelési módszereire, igen erősen kihat a gyerek fejlődésére.”²⁸⁹

Szeretném hozzáfűzni, a legtöbb cigány családban a munkanélküliség, a naponkénti éhezés, az apa vagy az anya hiánya természetes jelenség. A család állandóan ki van téve annak, hogy nincs mit enni, nincs mit felvenni, apát vagy anyát elviszik a rendőrök és börtönbe megy hosszú hónapokra, lehet, hogy évekre. A gyerek nevelése, szocializálódása, a társadalomhoz való kötődése, szülői példák elsajátítása, a szülő nevelési módszerei ilyen kontextusban valósulnak meg. Nem kell külön részleteznem, milyen hátránnyal indul egy ilyen gyermek, pedig ő az elején semmiről sem tehet, csupán csak megszületett egy családba, amit nem is ő választott. Ezt soha nem szabad elfeledni, mikor nyilatkozunk egy gyermek életéről, személyiségéről, sorsáról, én is születhettem volna egy ilyen családba!

Összefoglalva az előbbieket négy fontos tényező állapítható meg, amely részben megmagyarázza a jelenlegi társadalmi szegregációs problematikát:

1. Az egészség és a táplálkozás:

„A szegénység közvetlenül hat az egészségre: a szegényebb gyerekek születési súlya alacsonyabb és fejlődése lassabb, mint a nem szegény gyerekéké. Ezeket a hatásokat jelzik az alacsonyabb IQ-értékek és más, az értelmi fejlettséget mérő mutatók. Az alacsony születési súly ezen kívül gyakran vezethet tanulási problémákhoz, rész képesség zavarokhoz, majd a későbbiekben osztályismétlésekhez és iskolából való kimaradáshoz.”²⁹⁰

2. A szülők mentális állapota:

„A munka elvesztése szorongáshoz, másokkal szembeni agresszióhoz, önértékelési zavarokhoz, alkoholizmushoz vezet. A szülők a munka elvesztése miatti jövedelem-kiesést kölcsönökkel, olcsóbb

²⁸⁸ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 37.o

²⁸⁹ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 37.o

²⁹⁰ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 37-38.o

lakásba költözéssel, más családtagok munkába állításával kompenzálják. Az ismétlődő alkalmazkodási kényszerekkel együtt jönnek elő a pszichés problémák.”²⁹¹

3. Szülői készségek, szülő-gyerek kapcsolat:

„A szocializáció mintái jelentős mértékben különböznek a magas és alacsony társadalmi státusú családok esetében. A középosztályi családokban a szülők gyakrabban vonják be a gyerekeket a beszélgetéseikbe; a beszélgetések gazdagabbak; a szülők válaszolnak a gyerek kérdéseire, és a gyerek verbális kifejezőkészségének fejlesztésére törekszenek. A középosztályi szülők többet olvasnak gyerekeiknek, több tanulási lehetőséget, tapasztalatot biztosítanak számukra, jobban ösztönzik őket, és többet segítenek nekik a megoldási stratégiák kialakításában. Mindezt a csecsemőkortól kezdve késő kamaszkorig alkalmazzák. A szegény családokban a szülői magatartásnak ezek a formái ritkábban fordulnak elő.”²⁹²

4. Otthoni környezet:

„Az otthoni tárgyi környezet – a szobák vizuális változatossága, a veszélyes tárgyak léte vagy hiánya, a fejlődést stimuláló eszközök léte vagy hiánya – nagyban befolyásolja a gyermekek fejlődését.”²⁹³

2011-ben (Magyarország ekkor vette át az Európai Unió elnökségét) az EU-s tagállamok példa nélküli módon elkötelezték magukat a roma emberek felzárkóztatása mellett. Ebben a keretrendszerben a tagállamok bemutatták integrációs stratégiájukat. Az Európai Bizottság által ezek konklúziójaként 2012-ben készített dokumentum²⁹⁴ többek között oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi és lakhatási területekre fókuszált.

2. Teológiai kihívások

2.1 Ekléziológia problémák

Előregedő és elnéptelenedő szórvány gyülekezetek a cigányság által érintett területeken.

A szociológiai és társadalmi átrendeződések és változások az egyházközségeinket is érinti. A tradicionális, kihaló gyülekezetek mentén jelenik meg a cigánymisszió lehetősége vagy ott ahol a szegregátumok kialakultak már vagy éppen kialakulóban vannak A cigánymissziós szolgálat egy sajátos attitűdöt igénylő területe a gyülekezetépítésének. A sajátos jellegéből eredően megkívánja azt is, hogy bizonyos fogalmi rendszereket, alapértelmezéseket újragondoljunk. Természetesen nem a dogmatikai tartalom megváltoztatására és újraértelmezésére gondolok, hanem arra a tényyszerűsége, hogy az egyház igehirdetésének üzenetének aktualizálása, hogyan és milyen formában valósuljon meg 2016-ban, különösen is egy cigánymissziós gyülekezetben. Azt egyértelműen kijelenthetjük, hogy a XXI. századi ember másfajta terminológiát használ ugyan annak a jelenségnek, vagy élethelyzetnek a kifejezésére, mint a XVI. századi elődei. Ez a tézis különösen is igaz a cigánymisszióra és a hátrányos helyzetű gyülekezetekre, hiszen a szociálisan leszakadt emberek, általában kulturálisan, mentálisan is hátrányos helyzetbe kerülnek. Az mindenképpen elgondolkodtató, hogy ebben a robbanásszerűen fejlődő infor-

²⁹¹ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 38.o

²⁹² Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 39.o

²⁹³ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor: A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái- tanulmány Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság, 2008. 40.o

²⁹⁴ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/eu-framework/index_en.htm (utolsó letöltés 2016. 04.01.)

matikai, vizuális és virtuális világban, hogyan érvényesíthető egy verbális igehirdetésre épülő istentisztelet. Milyen fogalmi rendszert kell használni az igehirdetéseinkben ahhoz, hogy az a mai kor számára ugyanazt jelentse, mint amit eredetileg értünk rajta.

Ez a kérdéskör azt gondolom nemcsak a cigánymissziós gyülekezeteket érinti, hanem mindazokat, amelyek célul tűzték ki önmaguk előtt, hogy szeretnék megfiatalítani a közösségeiket, szeretnének ifjúsági köröket indítani, a hittanosokat és a konfirmandusokat a gyülekezet közösségébe integrálni és megtartani.

2.2. Homiletikai, katechetikai problémák és kihívások

Az első meghatározásomat abból az aspektusból közelítem meg, hogy az egyház közvetítője az Isten üzenetének, ezért:

- az egyház küldetése, az evangélium, az „örök élet beszédének” hirdetése.
- az egyház felelőssége, hogy nem a saját üzenetét kell megfogalmaznia, hanem az Isten örök üzenetét kell hirdetnie.
- az egyház feladata, az örökérvényű isteni üzenet applikációja XXI. századi módon.

A küldetésünk missziológiai szempontból nem változott 2000 év óta. Mindegy, hogy milyen nációnak, népcsoportnak vagy etnikumnak hirdetjük Isten Igéjét az üzenet, a tartalmi rész nem változik, hiszen „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz”²⁹⁵. Azt viszont mindenképpen figyelembe kell venni, itt jön a felelősség és az applikáció kérdése, „hogya a tegnap, a ma és a holnap nem ugyanaz. Erre a prédikációnak figyelnie kell. Nem légtüres térben élő Krisztust, nem misztikus Krisztust kell hirdetni, hanem kortársunkat.”²⁹⁶ – fogalmazza meg Dr. Nagy István homiletikájában.

A szolgálatainkban az Isten öröküzenetén keresztül kell értelmezve az emberek aktuális élet-helyzetének kérdéseit és az azokra vonatkozó válaszokat megtalálni. Ez a meghatározás, nemcsak az igehirdetés szolgálatára vonatkozik, hanem vonatkozik a diakóniára, a cigánymisszióra, poimenikára és a többire. Az aktuális szó és tett az, amire az emberek felfigyelnek, hogy Istennek van válasza a kérdéseinkre, a gondjainkra és a bajainkra.

John Stott²⁹⁷ a prédikációt egy hídveréshez hasonlítja, amely összeköti átívelően a szakadékot Isten és az emberiség között, a Biblia világát a mai világgal köti össze. Az ő értelmezésében az igehirdetés átjárhatóságot teremt a két világ között, amely az aktualitás időszerűségét biztosíthatja.

Az mindenképpen elgondolkodtató, aki egyszer is megtapasztalta Isten aktuális szavát, az előtt többet nem kell bizonygatni az Isten létezését, ami egy óriási lehetőség és felelősség is egyben.

Milyen kihívásokkal kell szembenéznie a mai igehirdetőnek?

- Az üzenet „mindörökké ugyan az” állandó, viszont a nyelv és a befogadó közeg változó.
- Generációs különbségek felgyorsulása a nyelv használata, a szókészlet és jelentés tartalom területén. (facebook, sms és köznapi nyelvhasználat XXI. században)
- Éles különbség a szakrális és a profán nyelvhasználat és jelentés tartalom között. (liberális „sajtószabadság”, kontroll nélküli média)
- Középkori terminológia, írott és verbálisan hirdetett Ige, egy technokulturális, digitális és informatikai világban.

²⁹⁵ Zsid 13,8

²⁹⁶ Dr. Nagy István: Homiletika Budapest 2006 Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Gyakorlati Teológiai Tanszék. 78. o

²⁹⁷ John Stott: Hiszek az Igehirdetésben. Harmat Kiadó Budapest 2006.

A generációs különbségekre szeretném felhívni a figyelmet, hiszen ez a mai kor egyik legnagyobb kihívása. Annyira felgyorsult a világ, hogy már szülők és gyermekek között óriási a különbség, hiszen ez az informatikus és technokulturális világgal nehéz már nekünk is lépést tartani.

2014-ben a Károli Gáspár Református Egyetem kiadta a pszichológiai és bölcsészettudományi tanulmánykötetét: „Kapcsolatban – Istennel és emberrel”²⁹⁸ címmel, amelyben, olyan elemzések, tanulmányok láttak napvilágot, amelyek a mai kor társadalmi, nevelési és oktatási, pszichológiai és lelki aspektusait vizsgálta.

E kötetben jelent meg egy tanulmány a tehetséggondozás kapcsán: A tehetséggondozás új kihívásai az információs társadalomban. (Krassói Karola 2014.)

Ennek a tanulmánynak egyik fejezete arról a paradigmaváltásról szól, ami általános jelenség a mai kor társadalmában.

„Az információs robbanás társadalmunkban valódi paradigmaváltást hozott. Jelenleg az internet az emberiség „kollektív intelligenciája”, tudástára, ahol eddigi tudásanyagunk felhalmozódik, archiválódik.”²⁹⁹

A cigánymisszióban ez a jelenség elképesztő paradoxon (véleményem szerint ez a jelenség nem csak erre a rétegre korlátozódik), hogy ilyen szempontból a cigányság lépést tart a korról (tablet, okostelefon, számítógép LCD TV), viszont sokszor nincs mit ennie vagy a gyerekekre ruhát adnia. Inkább elmegy fát lopni az erdőbe, de a telefonja legyen feltöltve. Az internet korában az oktatás is küzd azzal a problematikával, hogy milyen módon lehet a mai gyermek kezébe adni egy írott könyvet, hogy a kötelező olvasmányokat ne az internetről töltsse le, hanem vegye le a polcról, fogja a kezébe és lapozva olvassa azt.

„Napjaink ifjúsága a „digitális bennszülöttek” (Prensky 2001)³⁰⁰ már abba a korban születtek, amikor az információ digitális úton is széles körben elérhető volt. E csoport információfeldolgozása, eszközhasználata nagyon gyors, széles körű, szimultán, egyszerre akár hét csatornás kommunikációt is tudnak folytatni (Tari 2011, Prensky 2001)³⁰¹. Ezzel szemben a korábbi „digitális bevándorló” nemzedék számára nehézséget okoz felvenni az új eszközök ritmusát, hiszen egyszerre csak egy, jobb esetben két csatornán tudnak kommunikálni.”³⁰²

Nem kell külön magyaráznom, hogy mennyire indokolt a következő kérdésfeltevés, hogyan és milyen módon kommunikáljunk (prédikáljunk), ennek a mai korban élő embernek, főleg a jövőt illetően a fiataloknak. Mit kell, mit lehet tennünk, hogy az igehirdetésünk, a szolgálatunk feléjük elfogadott legyen?

Milyen legyen a korszerű igehirdetés?

- Augustinus az alábbi módon határozza meg az igehirdetés lényegét: véleménye szerint az igehirdetés tudománya az Írás ismeretében rejlik, mindenki annyira igehirdető, amennyire ismeri a Bibliát.³⁰³ (A Szentírás önmagát magyarázza, a Szentírás összefüggései, a történelem összefüggéseit magyarázza meg és a világban aktuális folyamatok eredőjére világíthat rá.)
- A prédikátorok az ígét a Szentírásban találták meg, és onnan magyarázták, olyanra, hogy az igehirdetés és az *írásmagyarázat* nagy általánosságban azonos

²⁹⁸ Károli Könyvek: Kapcsolatban Istennel és emberrel. Kiadó: KGRE és L'Harmattan Kiadó Budapest 2014.

²⁹⁹ Krassói Karola: A tehetséggondozás új kihívásai az információs társadalomban. Kiadó: KGRE és L'Harmattan Kiadó Budapest 2014. ISBN: 978-963-236-649-4. 118. o

³⁰⁰ Marc Prensky: Digitális bennszülöttek, digitális bevándorlók, Forrás: On the Horizon (NCB University Press, Vol. 9 No. 5. 2001. október)

³⁰¹ Tari Annamária: Z generáció, Tericum Kiadó Budapest 2011.

³⁰² Krassói Karola: A tehetséggondozás új kihívásai az információs társadalomban, kiadó: KGRE és L'Harmattan Kiadó Budapest 2014. ISBN: 978-963-236-649-4. 118. o

³⁰³ Dr. Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Ref. Főiskolai Könyvnyomda Pápa 1915.40. o

fogalmat jelentettek.³⁰⁴ (ez egy fontos gondolat szerintem erre lenne ma is szükség magyarázni kell az írásokat!)

- Az aktualitások bátrabb felvállalása cél, de ez nem történhet a krisztocentrikusság rovására. Nem szabad azt gondolni, hogy ha valami aktuális, akkor az nem lehet krisztocentrikus.

Az mindenképpen megnyugtató, hogy nem mi találkozunk és küzdünk először ezzel a problémával. Minden kornak megvannak a maga kérdései és az arra vonatkozó igei válaszai, minden kor igehirdetőjének meg kell küzdenie ezzel kérdéssel, minden missziói szolgálónak szembe kell néznie azzal, hogy a maga területén az odavonatkozó üzeneteket kell megtalálnia. A cigánymisszió kapcsán igenis meg kell találni azokat az üzeneteket, amelyek a cigányság aktuális üzeneteit hordozza, de véleményem szerint ez minden gyülekezeti lelkésznek is feladata, hogy megtalálja a gyülekezetének az aktuális lelki állapotához, gondjaihoz az Isten aktuális üzeneteit.

A másik fontos gondolat, merjük újra tanítani az embereket a Krisztus központú világra. Merjük a mai kor kihívásait, a Szentírás gondolatosságából kiindulva értelmezni és magyarázni.

A keresztyén etika, értékrend és világkép az, amely formálhatja a ránk bízottaknak nemcsak a lelkét, hanem a gondolkodását is. Egyre fontosabb tézisnek tartom, hogy a tanítás az értelem megújulása, ami elvezethet az igazi lelki ébredéshez. Egyetlen egy lelket sem lehet erőszakkal, felzárkóztatással, bármilyen programmal megmenteni, csak a jézusi szeretet megértése és elfogadása üdvözítheti az embert. A megtérés és az újjászületés (sajnos a mi korunkban nagyon kevés megtérő ember van a gyülekezeteinkben) számunkra valami távoli misztikus utópia, amelynek a gyakorlati valóságát ritkán tapasztaljuk meg. Azt gondolom ennek az egyik oka, hogy nem merjük, nem tudjuk Jézus váltságának az örömhírét hitelesen és reálisan hirdetni. Itt nem egy érzelmi megtapasztalásról van szó, hanem sokkal inkább annak a tudatos felismerésére, hogy magamtól képtelen vagyok kimenekülni a nyomorúságos és kárhozott állapotomból.

A mai ember ezt nem érti, mert úgy gondolja, bármiből ki tudja húzni önmagát, bárhová bármikor eljuthatok, hiszen egy kitárult világban élünk, ahol nem az Isten az egyetlen lehetőség az életünkben. A cigányok még értik, hogy maguktól nem tudnak megszabadulni a nyomorúságból és ők még elfogadják, segítségre szorul az életük és ezért nem táplálnak önmegváltói hiú reményeket.

Alátámasztva az eddigieket, hadd ismertessek – saját, nem reprezentatív felmérésem alapján – néhány adalékot arról, hogy a jelenkor fiataljai, mit és hogyan értelmeznek, ami teológiai fogalmi rendszerünkben. 7-8 osztályos gyerekekkel csináltam végig ezt a felmérést, nagyon érdekes eredményt hozott. Teológia fogalmakat írtam le nekik és azt kértem tőlük írják melléjük, hogy ők mire asszociálnak ezeknek a fogalmaknak a hallatán, de ne akarják bibliásítani, hanem azt írják le, hogy mi jutott legelőször eszükbe.

- Isten: abszolút hatalom, minden információt ő tárol, ő a „központi szerver”.
- Isten: az Atya, akinek nincsenek mostoha gyermekei. (mozaik családok, familia Dei).
- Isten: az irányító, aki működteti a rendszert.
- Jusszon eszünkbe, mikor Istenről prédikálunk, ezek jutottak eszükbe a mai gyerekeknek Istenről.
- Az ember a felhasználó, aki jogosultságokkal bír (kicsoda az ember?).
- Az ember életének az értelme, a program, amit megírtak neki (predestináció).
- Az embert Isten választja ki és vezeti a saját útján. (kiválasztás).

Mindenképpen érdekes volt ez számomra és nagyon tanulságos, még ha nem is fogok ilyen terminológiával prédikálni a szószéken, de azt feltétlen megmutatja, azzal számolni kell, hogy a teológiai alapértelmezéseink a mai embernek valószínűleg nem azt jelenti, mint amit mi sokszor értünk alatta.

³⁰⁴ Dr. Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Ref. Főiskolai Könyvnyomda Pápa 1915.68. o

Másként tudja elképzelni az Istent, másként látja a világot és önmagát is, mint mi, akik gyülekezeti közösségben élünk és számunkra az a természetes.

XXI. századi fogalmakkal magyarázzuk meg és aktualizáljuk az Igét, mutassuk fel Isten szeretetének hiányát és merjük kijelenteni az objektív igazság Istennél van elrejtve. Merjünk beszélni aktuális témákról és mutassuk meg a biztos kiutat Istenben, beszéljünk Jézus keresztségéről sokat, hogy az emberek megértsék, mi történt ott.

A többit bizzuk rá Isten Lelkére!

Felhasznált Irodalom:

1. A cigány népesség Magyarországon az ezredfordulón, In: Kisebbségkutatás 12. évf., 2003/2.
2. A gyermekszegénység elleni nemzeti program kimunkálása a szegénységben élők helyzetének változása 2001 és 2006 között – különös tekintettel a gyermekes családokra, Magyar Tudományos Akadémia-Miniszterelnöki Hivatal, Budapest, 2007. ISSN 1788-9332
3. BENCZE Lóránt, A romológia, mint tudomány és mint tantárgy, Pécsi Tudományegyetem Romológia és Nevelésszociológia Tanszéke, Pécs. ISBN: 963-641-854-3
4. BOROS Géza, Diakónika, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Gyakorlati Teológia Tanszéke, Budapest, 1995.
5. BOROS Géza, Homiletika, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Gyakorlati Teológia Tanszéke, Budapest, 1994.
6. BOROS Géza, Katechetika, Budapesti Református Teológiai Akadémia Gyakorlati Teológia Tanszéke, Budapest, 1990.
7. BOSCH David J., Paradigmaváltások a misszió teológiájában, Harmat Kiadó, Budapest. 2005. ISBN 963 9564 354
8. CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal, Az emancipáció kihívása a mai magyar társadalomban a romák és nem romák viszonyában, Szociológiai Szemle 2015.
9. Egyenlőtlenség és polarizálódás a magyar társadalomban, In: Társi Monitor Jelentések, Budapest, 2013.
10. FODORNÉ Nagy Sarolta, A katechézis kommunikációs problémái, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ISBN 963 300 646 5
11. KERTESI Gábor-KÉZDI Gábor, A szegénység átörökítésének közvetlen és rejtett csatornái, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, 2008.
12. KRASSÓI Karola, A tehetség gondozás új kihívásai az információs társadalomban. In: Kapcsolatban Istennel és emberrel, Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2014. ISBN: 978-963-236-649-4
13. NAGY István, Homiletika, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Gyakorlati Teológiai Tanszék, Budapest, 2006.
14. PRENSKY Marc, Digitális bennszülöttek, digitális bevándorlók. In: On the Horizon, NCB University Press, Vol. 9 No. 5. 2001. október
15. RAVASZ László, A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Ref. Főiskolai Könyvnyomda, Pápa, 1915.
16. STOTT John, Hiszek az igehirdetésben, Harmat Kiadó, Budapest, 2006. ISBN 9637954074

17. TARI Annamária, Z generáció, Tericum Kiadó, Budapest, 2011. ISBN:
9789639633926

Internetes források:

1. http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/eu-framework/index_en.htm
2. file:///C:/Users/CSABA/Downloads/05_egyenlotlenseg_szgy_pcs.pdf
3. http://www.tarki.hu/hu/news/2014/kitekint/20141024_ntfs_monitoring.pdf